

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф. на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И БЪНЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
успутном непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отправити новина на
коју драго пошту; а коме је на-
ручнице може се претплатити
код г. Ира Радановића, књи-
жар, агента у Котору. Донио се
шаљу уредништу Рукописи с
не враћају.За огласе плаћа се, по простору
који заузму на петита 7, новина
од реда за први пут, а за сваки
даљи пут по 5 новина. За огласе
веће и на дуже вријеме попу-
шта се.

Цетиње 16 новембра.

Г. подмаршал Тодор Милинковић, до-
садашњи аустро-угарски министар резидент
у нашој престоници, данас је отпутовао
са Цетиња, испраћен најердјачније грађан-
ством из свих престоницијских кругова.

Равносно вршећи дужност аустро-
угарског дипломатског преставника код
нашег Двора, кроз ово дванаест година
дана, г. Милинковић је ипак био кадар да
постане омиљеном особом у Височанстве
ном Двору.

У овом низу година било је доста
тепких прилика, у којима се г. Милин-
ковић дјелом показао као пријатељ Црне
Горе и нашег Узвишеног Господара.

Његова је неспорна заслуга, што су
за све ово вријеме остали непомућени при-
јатељски сусједски односи између Црне
Горе и Аустро-угарске.

Г. Милинковић оставља за собом,
међу нама, најљепшу успомену.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 17 новембра.

Усљед бесједе лорде Сализберија,
коју смо у последњем броју нашег
листа донијели, Султан је управо
инглеском министру-пресједнику писмо,
у ком му изјављује, да га је сумња,
коју је лорд Сализбери у својој бес-
једи открио, да ће бити уведене обја-
вљене реформе за Јерменску, јако
огорчила. Увађање реформа — ствар
је већ одлучена, а биће испуњена што
прије. Сумња о мојим добријим на-
мјерама, — вели Султан — може се
растумачити само каквом интригом.
Те позива лорда Сализберија, да дру-
гом бесједом даде изрази осјећа-
њима, који одговарају пријатељским
пеговијем односима према њему и
пеговој држави. Ово Султаново писмо
лорд Сализбери прочитао је на са-
станку конзервативаца у Брајтону,
али није ни једном ријечи одговорно
жељи Султановој, да парализира ути-
сак пегове прве бесједе. Говорећи о
том догађају, петроградско „Новоје
Времја“ чуди се, како је лорд Са-
лизбери могао објелоданити то по-
вјерљиво писмо Султаново, које није
било намијењено јавности, и ту сво-
ју нескромност још удвојачити изја-
вом, да нема намјере испуњити
жељу Султанову, да држи другу бес-
једу пријатељскују Турској и њеном
Господару. Мијење политичких кру-
гова континенталне Јевропе неће бити
на страни лорда Сализберија, који је
нарушио све дипломатске традиције
објављивањем писма Султана. Контин-
енталне владе сматраће својом дуж-
ности, да пружи Абдул-Хамиду доказа,
да му није требало да чини тај корак.
Одбијање предлога грофа Голуховског,
да све велесиле заједнички поступају
у Цариграду, већ је један доказ тога.
Русија и Француска, које у овом часу
дјелују у пуном сагласју са Њемач-
ком, категорички су отклонили пред-
ложу аустро-угарским министром
иностранијех дјела поморску демон-
страцију продирања кроз Дарданеле
сједињенијех бродова, и без обзира
на то, начелни споразум држава остаје
и даље ипак потпуно ненарушен. Ни
Италија, ни Аустро-Угарска не наоде,
да се могу удаљивати од Русије,
Француске и Њемачке, које су откло-
ниле предлог грофа Голуховског. Султан
може бити увјерен, да и у напријед не

може зависити од саме Инглеске карак-
тер дјеловања држава, потписница бер-
линског трактата, на које су принуђе-
не жалосијем догађајима, што се сада
збивају у Отоманској Царевини. Наш
лондонски извјештач телеграфира нам,
да се писмо Султаново инглеском пре-
мјеру у лондонским политичким
круговима узимље као доказ обновље-
ња престижа Инглеске у Турској, од
како лорд Сализбери руководи спо-
љашњу политику. Тај закључак може
бити доста смјенан. Још се не зна,
какав је утисак учинило на Султана
објелоданање његовог повјерљивог пи-
сма и ријечи, којима је то учинио
благородни маркиз. Може се случити,
да ће од сада у вишим владинијем
круговима отоманске империје, доћи
ка коначном убјеђењу, да ће и мимо
Инглеске Порте паћи у Јевропи на
кога ће се наслонити у данашњем
тепким приликама. Маркиз Сализбе-
ри изгледа да је превидно, да струне,
које се и сувише затежу, у жељи да
издају извјесни звук, често пуцају.

Међу тим се бечки листови тру-
де, да друкчије преставе данашњи по-
ложај на Босфору; али се с њима
— вели „Н. Времја“ — берлински
листови нимало не слажу. У потврду
тога, петроградски лист доноси сле-
деће саопштење из „Берлин. Тагеблата“:
„Пошто није предлог аустро-угарског
министра иностранијех дјела од неки-
јех држава у цијелини био одобрен, с
њемачке стране било је потакнуто пи-
тање о ограничењу споразуму, сли-
чном оном, који је постигнут у исто-
чно-азијатском питању. С том намјером
били су из Берлина учинени сходни
предлози руској и француској влади.
Пошто ће се к руско-француско-њема-
чком споразуму, по свој прилици, при-
држити и Аустро-угарска, то ће овога
пута ступити на позоришту не већ
тројни него четворни савез. Дјеловање
ће се ограничити на дипломатску об-
ласт, и изводиће се савремено у Цар-
играду и у Лондону. Турској ће бити
предложено, да се заузме успоставља-
њем реда и узимањем мјера у заштиту
Христјана. А што се тиче Инглеске,
то ће дјеловање четири државе бити
управљено на то, да се не допусти
Инглеској да поступа самостално.“

Инглески посланик у Цариграду
г. Курије, на проласку из Лондона у
Цариград, заустављао се у Бечу, гдје
је имао разговора с грофом Голухов-
ским. Сада се чека, што ће се чути,
пошто је инглески посланик у Цариг-
рад стигао.

КО И КАКО ДА РИЈЕШИ ИСТОЧНО ПИТАЊЕ?

Петроградско „Новоје Времја“ нају-
гледнији руски лист, на ово питање одго-
вара у једном врло значајном чланку, који
овдје у изводу доносимо.

Иза јерменског питања, које су пота-
кли јерменски патриоти, пријатељским
подржавањем инглеске дипломатије и штам-
пе, већ помазала крвава сјенка „источног
питања.“ Али је источно питање много
више руско, него ли јерменско питање;
а наша ствар нема ништа општега са
јерменском ствари, ма колико то доказа-
вали пријатељи јерменских патриота,
који су се појавили и у неким руским
листовима.

Историјски догађаји сазријевају, а не
стварају се по вољи ничијој. Ниједан Рус,
свјестан историјске судбине свога отача-
ства, не сумња, да источно питање, кад
сазри за коначно рјешење, мора се рје-
шити не иначе, него рукама Русије и како
она хоће. Ту није ријеч о праву, ма да
ништа није лакше што доказати право

Русије на прву улогу у рјешавању исто-
чног питања. Али се тако сложила исто-
рија, тако су се опрједјелили de facto наши
односи према истоку, да се ми не можемо
одрећи од те своје улоге, а да не изла-
жимо опасност цијелу своју будућност
као великога народа. Што више: силом
историјске неизбјежности, ми смо тако
далеко пошли у приправи рјешавања исто-
чног питања, да се ми већ не можемо
удаљити од тога питања. Повлачење било
би самоиздајство, које и кад би претоста-
вили у броју евентуалности, било би не-
иначе, него условом одрицања сваке пре-
тензије на улогу великога народа, то
јест условом претходног самоубијства или
погибли од стране силе. Док је пак Русија
жива и има свијест о себи као о великом
народу, и хоће да игра улогу, која при-
пада великом народу — до тада не може
бити ни ријечи, ни мисли о повлачењу од
источног питања. Но баш с разлога не
перзиривне своје свезе с источним пи-
тањем Русија се не може к њему олако
односити — ни за љубав већине Јермен-
ске, ни за љубав ма које друге цијели, а
најмање пуштати се у игру с овим пи-
тањем, која игра јавно иде на то, да нас
навуче на погрешан корак, који би данас
парализирао нашу слободу политичког дје-
ловања на азијатском истоку, а у буду-
ћности може изводити коначној ликвидацији
источног питања.

Зато „Н. Времја“ не може да схвати
глав неких руских листова за сагласје
великих сила у рјешавању источног
питања, јер би тада Русија била свезана,
и може бити, да би била повучена у ак-
цију, која је противу ње управљена; и за
то Русија треба да све силе своје уложи,
да у самом зачетку то сагласје растроји.
Русија треба да заустави неукратно рас-
пљивање источног питања; а Јермени су
овдје узети, да се распламти то питање.
Да нема Јермена, изнанило би се што дру-
го. И баш с тога што је ова јерменска
трагикомедија нарочито приређена ради
великих смјерова, моћи ће се савладати
домаћим средствима, а то Русија најприје
може постићи пријатељским руководећи
турску владу — без сваког учешћа „сви-
јех шест држава“ — тиме прије што
Русија као погранична држава са турски-
јем провинцијама, гдје Јермени живе, може
бити Турској на руци, да се умире побу-
њени Јермени.

А за тим, бар за најближе вријеме,
нема никакво другог повода, да се буди
источно питање, и оно ће дозријевати за
своје коначно рјешење природним током,
ускоравати који може бити само у ин-
тересу Русије, јер кад ово питање буде
зрело, Русији ће бити довољно да пружи
руку, да убере зрели плод, који јој је
историја намијенила. И тада ће јој бити
много трудније стати на пут. Процес са-
зријевања тога плода може се уочити, по-
сматрајући постепено, непрекидно покре-
тање Русије к Црном Мору и тјеснацама
— покретање скоро елементарно, задржати
које и није у нашој власти, и које сада и
сами наши противници признају као при-
родно, и зато — законито. У овом исто-
ријском процесу може се потпуно схва-
тити рјешење источног питања. Али ми
морамо имати на уму, да ће се улагати
све силе да тај наш пут у источно
питање буде што триовитији. Нама ће
пријести сваки корак, нас ће одвлачити,
противу нас ће све употребљавати, да
нам нашкоде. Али се не треба с тога
ометати. Треба себи поставити тај зада-
так „по сваку цијену,“ да изне ни у ком
случају и ни под којим условом не смије
нам се измаћи. Повлачит се са Истока, к
којему је Русија тежила од почетка свог
државног бића, о коме мислећи живјела је
она много вјекова, ком да се приближи
прилијела је она неизбројне жртве, пости-
гнуће којег држала је главном задаћом
свог историјског позива — то би значило
— завршити „Н. Времја“ — поврнути
назад нашу историју и започињати
изнова своје историјско поприште.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Грчки лист **Авги** (Зора), који
излази на Криту, у свом броју од 12

октобра донио је, а Цариградски **Гла-**
сник прештампаво следећи чланак:

Полузванични бечки лист „Presse“ ту
скоро донио је, односно приренске јепар-
хије, један чланак занимљив, који су неки
грчки листови коментирали и који сматрамо
и ми за нашу дужност да протумачимо.
Тиче се жеље, коју су Срби изражали да
митрополитеку столицу, која је упражњена,
заузме архиепископ по поријеклу Србин.

Ово питање, у мјесто да се ријеша
што прије по жељи српског народа, изгледа,
на против, да се заплету негодним оду-
говлачењем. Жалосно је, што потреба, да
се дође до ријешења, постаје узрок за-
тегнутости између Васељенске Патријар-
хије и српског народа, који су до сада
били у врло повољним односима.

Устрчивање велике Матере-Цркве,
да задовољи праведне захтјеве српског
народа, произвело је свуда непријатан
успечат. Жеља Срба, да имају митропо-
литу по поријеклу и по језику Србина
сасвим је оправдана. Та жеља не вријеђа
никога, пошто је та јепархија вап обима
грчком.

Добро би било да се обрати пажња
на то, да би задовољење захтјева право-
славних Срба било од посредне користи
по Матер Цркву у њеном спору са бугар-
ском јерархијом. Нема спора да је један
Србин, постављен од стране Васељенске
Патријархије у Призрену, бољи, него неко
други. Својом народношћу као и својим
језиком, митрополит Грк неће моћи да
одржава своју духовну надмоћност, која
је тако потребна његовој сврси.

Односи између Срба и Грка, пошто
су били вада врло пријатељски, непоја-
мно је да ово питање буде узрок разми-
рици, осуђивању, које може само другима
користи донијети, а њима штете.

Одбијање од стране Васељенске Па-
тријархије, да задовољи толике жеље срп-
ског народа, мило би се разумјети и онда,
кад би се тичало постављања једног вла-
дике порекла и језика страног, те би се
то косило са каноничким уредбама право-
славне цркве. Али овдје није такав случај.

У овим околностима одбијање, које
се приписује Патријархији, да задовољи
праведне жеље једног сестринског народа,
а да се не огријеша о православље, мора
да изненади свакога.

Ово држање Васељенске Патријар-
хије пој нико и повлачи као посљедицу
то, да се створи самостални српски јер-
сархат, као што већ постоји бугарски.

Ово питање утиче само посредно на
опште интересе Васељен. Патријархије у
Турској. Међу тим ми сматрамо за дужност
да пожељно журно рјешење његово,
разумије се, сагласно са интересима Ма-
тере Цркве. Дуже устрчивање могло би
изазвати запете, чије посљедице биле
би негодне и за које би били одговор-
ни они, до којих сада стоји да отклоне
узроке непомирљивости, срдаче и мржње
међу братским народима.

Београдске **Вечерње Новости** до-
несе овај извјештај из Прага:

Од посљедњег мога донеса на до
данас, на чешком политичком пољу много
се што шта променуло. Од највећег је
значаја то, што су Старочеси на ономад-
њем скупу донијели рјешење, да се по-
влаче са политичког поља, како би се тиме
склонили (!) с пута Младочесима, те да
ови без опозиције, што прије усреће свој
народ. И ако су Старочеси овако моти-
висали своје ступање у пасивност, ипак
то није узрок њиховом повлачењу, већ је
први узрок тај, што су они са својом
погодбом с Њемцима од 1891 год. толико
омрагути код свог народа, да би тешко
при идућим изборима могли извојевати
два до три посланичка мандата; те тако,
да не би били живи сарањени, то се они
привремено повлаче са политичког поља,
чекајући ваља боља времена.

И ако Младочеси у народу имају
апсолутну већину, ипак тај случај није у
њиховом центру — златном Прагу. Овдје
се чврсто држе Старочеси, које, само по
себи разумије се, веома потпомаже држав-
ни апарат. Приликом недавних попуњава-
јућих избора општинских одборника, Ста-
рочеси су ипак остали у већини и ако су
им Младочеси отели два избора. Како
Њемци нијесу учествовали у избору он

штинских одборника, то сада има 48 одборника Старочека и 42 Младочека. —

Од како су Чеси изгубили своју аутономију, од тог времена био је обичај, да се аустријски монарх уједно крунише и за чешког Краља. Револуција од 1848 године када су Чеси тражили већу слободу, а нарочито слободу штампе, треба да буде главни разлог, што данашњи аустријски цар није уједно крунисан краљем чешки. За вријеме Хохенвартове владе 12 септембра 1872 год. цар Франц Јосиф обећао је, да ће се крунисати и за чешког краља, али како до данас он није одржао дату ријеч, то се основало у Чешкој такозвано Омладинистичко друштво, коме је циљ била, да Ческа добије исту аутономију као што има Мађарска. Полицијски шпијун Мрва, који се такође сматрао за члана овог друштва, издавао је друштвене тајне, услед чега су око сто Омладинаца стављени под суд. У исто вријеме приликом једног скупа млинар Шенанек испуцао је цареву слику и одмах сјутра дан полиција је „нашла“ да је и овдашњи царев сноменик осрамљен, услед чега је 13 септембра 1893 год. прокламовано, за варош Праг и околину ванредно стање, које је тек 12 пр. мјес. ове год. укинута. 24 дец. 1893 год. Омладинци су убили полицијског шпијуна Мрву, а од 15 јануара па до 24 фебруара 1894 год. било је суђење Омладинцима. Осуђено је 68 лица и укупан затвор износи 97 година и 11 мјесеци. Од осуђених лица, 49 лица издржали су затвор и до 37 година 19 дана, 3 лица умрла су у затвору, један умро код куће, јер је услед болести одмах по осуди помилован; један је побјегао у Америку, 13 лица онамад су помиловани а један још издржава затвор, јер је осуђен још и за злочин осим политичких преступа.

Младочеси са својом политиком тако далеко су довели, да је садашњи предсједник министарства гроф Бадени признао, да постоји тако звано „Чешко питање“ и за тим изјавио, да ће о младоческим посланицима исто тако водити рачуна, као и о другима, док су их пређашњи министри игнорисали. Шта више Бадени је укинуо ванредно стање, за тим помиловао горње омладинце само за то, како би могао што више изравнати пут ка зближењу чешког народа и круне. Све ове околишње путеве као и они комплименти, које гроф Бадени младоческим посланицима сваког часа указује, могли би да изостану, јер су Чеси највећи Хабзбурговци у Аустрији, али они желе, да се царска не пориче, т. ј. да се цар Франца Јосифа по већ датој ријечи, што скорије крунише и за чешког краља, као и да се поново успостави чешка аутономија, као што је и мађарска; а не да се дозвољава и даље, да Немци тлаче Чехе на сваком кораку, јер оно, што Немци раде са Чесима у Либерцу и Буђевици доказује, да су Немци у овом погледу — тиранисања — равни Турцима.

Чеси су до скоро били веома телерантни према Немцима, гдје су они — Немци — у мањини; али како Немци, гдје су Чеси у мањини, њих — Чехе — хоће у капи воде да попију т. ј. да их погермане, то су и Чеси такође постали нетолерантни. Ово се најбоље могло увидјети у онамадњој сједници општинског одбора оvd. предграђа Смихов, када је већина одбора — Чеси — ријешила, да улице носе од сада само чешке патнисе, а не и њемачке, као што је до сада било,

и ако се имао у многе њемачким грађанима у овој вароши да се заблагодари, што је ова варош овако лијено уређена. На преврћање и јакчање њемачких општинских одборника Чеси су одговорили, да они противу Смиховских њемаца немају ништа, али пошто њихова браћа у Либерцу и др. мјестима неће да метну и чешке патнисе на улице, онда зашто они овдје да им не врате жао за срамоту. Да ли ће овакав корак од стране Чеха укротити мало Немце, гдје су у већини, или ће их још више разјарити — идемо да видимо.

ДОПИСИ.

Скадар, 8 новембра 1895. — Царско-руски консул у Скадру Иван Крилов, услед напуштања излива крви преселио се у вјечност 31 октобра у 3 сата послие подна. Сјутра дан т. ј. 1 новем. у 2 сата послие подна спровод је текao у најцеремонијалнијем реду, уз присуство свију овдашњих изасланика јевропских у највећашој униформи. Пријатељско саучешће указао је и честити гувернатор г. Авдула-паша скадарски, који је при спроводу послао свога мизалаја Асан-бега и неколико својих војника ради почаста. Такође и многобројни народ скадарски без разлике вјере и народности, сви скупа указује дубоко саучешће у жалости и поштомине покојника до вјечне куће — матере земље. — Вјеројаконски обред (опијело) свршили су свештеници над покојником у цркви св. Александра, т. ј. у саборној цркви скадарској, а сахрањен је код цркве св. Николе на Козину преко Бојане.

Непрежаљени покојник био је снабдјевен многим врлинама и свестрано образован. Он је овдје провео као преставник моћне империје 18 година, кроз које вријеме Скадрани сваки дан све више упознаваху у његовијем добријем дјелима; најбитније хришћанске врлине јер не само што је свестрано помагао православно општину скадарску, која се свакодневно буждала помоћи, него је помагао и многу спротиву без обзира ма које вјере или народности била, због чега је и стекао био свестрано поштовање, које се тврди тиме, што се при спроводу, као што рекох, да би одали посљедњу пошту свом личној добротвору, прикупи толика мнозина народа скадарског, да је само гледању тај момент једва приближно могуће описати.

Б. Б.

Бар, цумазија свел 27 (2/XI). — Посље двомјесечног одсуства вратио се је у Улцину муфтија црногорских муслимана, „фазилетлу“ Мустафа Хилми Ефендија. — Ове нећеље одно је на Цетиње, кога је Његово Височанство наш милостиви Господар благоизволио у приватној аудијенцији примити и њим се дуго разговарати. У повратку с Цетиња г. муфтија није могао изказати своју велику радост како га је Његово Височанство Господар ердачно примио. Он, а уз њега сви ми правосјерни муслимани уз све остало и за ово најердачније молимо „Ал Алаху“ да дуго и живи Његово Височанство, који за хајтар свију нас вјерни Му муслимана, овако нашег Муфти Ефендију прима и шрам му чини.

Посље десет година благодарети очинском заузимању Његовог Височанства ове године се је четврти разред у Мркојевић-

ску школу отпочео. Досадашњи учитељ г. Урко Лековић, премјештен је за учитеља у Бољениће а на његово је мјесто дошао познати млади књижевник г. Лука Јевовић.

Према новом закону о мухамеданској вјери, ове године писала су се вјера мухамеданска од 7 година да иду у мејтеп, а од 10 година у општу школу и мејтеп.

Од „сулеа“ мерхум Аби Али бега Мустафагића, у здравље Његовог Височанства, дошло су се изпришпи три аилука, поправка „подградске димије, издати су „искати, кефарати“ и друго, — сада пак се мисли поправити едеме залеке димије и, чардак покрити а уз то и гроб се Али бегов код подгорске димије поправити — чији гроб ће се по највишем налогу Његовог Височанства добро украсити.

Маслина биће ове године више пошто се је надало — само узле нема доброга пазара. — Чује се, да је из Одесе некат комисијон црногорског уља и већ је послат.

Досеје се батан жита барскога (15 ока) продаје до 17 шестица.

Из поузданог извора чује се, чим дође државно жито из Русије да ће се почети радња на колекси пут од Ријеке до Вира и од Бара до Улциња.

Шеница као икада што могу стари људи нагити сејала се — Боже дај здравља и бернџета.

Х. Карађузовић.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Позив на претплату.) Еженедљнији илустр., популарно-научнији журнал:

ПРИРОДА И ЛЮДИ

Журнал „Природа и люди“ знакомић читатељ, вљ живом и занимљивом изложеном, сљ чудесами природе и подвигами човјеческог ума, вљ различних отраслях науки и промышленности; общаает, вљ общедоступной форме, точный и всеохватывающий обзор открытий и изобретений; раскрывает прошлое человечества и рисует картины будущего прогресса людей; наконец, служит общепонятным толкователем современной жизни.

Годовые подписчики вљ течении 1896 года получают: 12 ежемѣсячных книгъ, изданныхъ на глазированной бумаге, сљ иллюстрациямиъ объемомъ каж. дая отъ 160 до 200 страницъ убористой печати.

Какъ по содержанию, такъ и по иллюстрациямъ журналъ „Природа и люди“ — единственное издание вљ русской печати, и цѣность одного приложения превышаетъ подписную цѣну на журналъ „Природа и люди“ такъ что толкъ при больномъ количестве подписчиковъ редакция имѣетъ возможность дать безплатно столько цѣнныхъ приложений, которое выходитъ подъ общимъ названіемъ: „Полезная и библиотечка“ и вљ наступающемъ году будетъ состоять изъ сѣдующихъ популярныхъ сочинений:

1. Амуръ. По источнику, обработ. Ф. Волгинъ (со многими художеств. иллюстрац.) 2 и 3. Вокругъ свѣта на воздушнѣхъ. — Т. Смирнова. Преводъ сљ англійскаго.

4. Гигіена популярная. По Эрнесту, Доброславину и друг. Состав. О. Сергѣев.

5 и 6. Жизнь вљ морѣ. Проф. К. Келлера. Перев. сљ ѣмецк. под редакцией

ЈАПОН.

Ова се царевина састоји из четири повећа острва, а то су: Језо, Нионо, Си-сак и Киу-Сиу; по осим ових, има још неколико мањих. Јапон се простире између 31° 10' и 50° 24' сјеверне ширине и између 147° 34' и 164° 30' источне дужине. Јапон је простран 382416 км. а има 40.702.020 становника. Од коина је одвојен Корејским мореузом и Јапонским морем, а са југа и са истока се граничи Великим Океаном.

Унутрашњост острва је мало позната, острва су већим дијелом брдовита и имају велики број вулкана, који и данас раде. Највише ради вулкан Фузи-јама (свето брдо), који је на острву Нионоу; висок је 3729 м. Вулкан Асама-јама разорио је 1783 године, при једној својој ерупцији 27 села. —

Ријеке имају кратак ток у сразмјери према својој ширини. Код вароши Осаке улива се Умигава која пестие из Митеу — језера; она покрива простор од 3.900 км. Топсгава се улива близу вароши Токио. (Варош Токио се звала до 1874 године Једо). Најглавније су вароши: Токио са 1.138546 становника. То је престоница Јапона, столица „Микадо“ и државно и културно средиште цијелога Јапона. Затим долазе вароши: Киото са 279.417, Осака са 473.143, Ногоја са 130.000 и Јонохама са 122.143 становника. Има затим и мањих вароши као што су: Нагасаки, Мијако, Оса-сима, Тонисака и т. д. Тле је врло плодно. Из Јапона се извози велика коли-

проф. А. М. Николскаго (сљ 200 роскошнихъ иллюстрацій.)

7 и 8. Историја чудеснаго вљ новѣйшее время. А. Фише. Переводъ сљ франц. М. Гогунцова.

9. „Джонъ Буль и его колоніи.“ Макелъ о Релли. (Путевые очерки и наброски.)

10. Мръ дѣйствительные и воображаемые. Камилла Фламариона.

11. Пѣвчія птицы. Н. Свямскаго (сљ рис.).

12. Южный полюсъ. де-Фанвѣлла. Пер. сљ фран. (сљ мног. худож. иллюстрац.) Контра и редкци журнала С. Петербургъ, Стремляная, № 12, собств. д. Подписная цѣна за границу 8 рублей.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Како се могу са једног земљишта у поврћу, да добију двије и три жетве за годину дана? Није давно било то вријеме, кад је наш сељак морао листом да иде у варош, да код Бугара или иначе других бантована купије за зиму пужно поврће, као: купус, лук, паприку, патлиџан и т. под. Своје добро земљиште око кућа или других зграда, које је добро напороно, није хтио или није умно да употреби за поврћу, одакле би сву потребу своју на земљи могао подмирити и, још нешто одвојити и за продају, од кога би новац могао да домири и своје друге кућевне потребе. У оно вријеме, посаху или Бугари на поге, возовима своју зелен и трампаваху је за шеницу, овае, кукуруз, раж и друге производе које сељак гмајаће. Они од тога правили велике капитале, и сав добивени годишњи приход, слаху на вилајет; отуда опет при своме поласку, ако им је мало новаца, крену из својих поврћних завода позамашне суме на хајд' у Србију и у друге државе на печаловину. Данас је, Богувала, кало друшћје. Сељак већ има доста, који имају у своме поврћу — банти — све што му је потребно од зелени за цијелу зиму а понавине купуе, паприку и пасуљ. Код већих вароши, они сад раде у велико, на чак неки и са долазима, праве просто варошке пјаче. Сељак не сад ребе вије ти да купује зелен, а нарочито купус и паприку; понавине пак купују они, удаљенији ов вароши, што немају прилике, да се са рационалним гајењем упознају. Бантовани — Бугари — сада мање збирају новац, на сједствено да га мање и одиоце на вилајет. —

Ријетко је која кућа, па била она варошка или сељачка, да нема на мало земљишта за поврћу, и која га год има, оно је добро, — хранљиво. Да не би по њима растао коров, који би био лего разним инсектима и другим штеточницама, занета је неопходно потребно да се култившу — обрађују, те да своме домаћину буде од угледа и користи. Могућност је ту још та, што свако ово земљиште, може да има довољно воде за заливање, јер свака кућа има добар бунар.

Први рад, који се започиње у јесен у поврћу, јесте, обрађивање земље, па онда сејања и расађивање разноврне зелени. У то вријеме треба почети са подгађивањем зелени за то, што отуда можемо у прољеће имати добру и рану зелен, коју можемо у својој кући употребити, или је другом продати.

чина чаја и пирича. Индустија се састоји поглавито из лак — и порцулан робе али знатнији је извоз свиле. Осим тога извози се бакар и угљен. Новац је Голдиен који има 100 сени, Један сен има 100 монса.

Највишу власт у Јапоу имао је још од 660 год. прије Христа „Микадо“ коме су доносили указивање божанске почаста и чијој су се личности смјели приближити само неколицина. Микадову власт је време од одузело племетство и држало од прилике од 7 до 12 столећа. Посље тога узму власт у своје руке војсковође или „Шогуни“ из фамилије Тојра и Нинамото и очување је до 1867 године. По неколико незадовољних племићских фамилија (Даније) подигну устанак који се сврши пропању Шигуна. Посље тога узме сву власт у своје руке Микадо Мудеунта. Даније му добровољно уступе један дио својих права. Од године 1871 од Микада наименован вице краљ управља острвима Лукију. (Ова су острва године 1879 имала 165.930 становника). Године 1872 установљена је редовна војска. У опште Јапон се труди да уведе европску културу. У Кумамото дође године 1876 до борбе са Данијама, који бјеху прикривени Шогун; по борба се брзо сврши тиме што главни вођа Јенерал Мајехара буде ухваћен од царских трупа. Исто тако буде повраћен мар у Јамагучу и Когосими. Исте године добије Јапон од Русије острво Сахалин, а уступити јој западни низ Курилских острва. Године 1886 унннги колера у Јапоу 37.000 становника.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ИМНА ЕРЦЕГ-НОВОМ

позвећена

Његовом Височанству

НИКОЛИ I.

Великодушном Књазу и Господару Црне Горе.

С високљех страна сјежашије „Врда“
Кличе бјела вила: Ерцег граде здраво!
Ко невести млада окићена цвјетем
Огледаш се диван у биетрије вали.
Блаженство је твоје да у Јадран Мору,
Огледаш се тако поносит и красан.
Са твојега виса до штома Риена
Вијугасте гледаш обале и жале.
Гледаш она поља која толико пута
Плинуше у крви твојих снорова;
Гонехи се гуда са душмани бјесни,
По страниме боју у крви и зноју.
... Гдје? је таква зрака мизморија чиста?
Гдје л' ведрија неба вјечна без облака?
Нит' студени ејеве, — нити бјесна бура,
Са хладнијем дахом не бије ти груди.
Висока ти брда цуега плећа бране,
А сунце ти чело милује и љуби;
Ох, љуби га вјечно... под пољубом жарким
Зелене се горе и вјечно ти цвјече.
А кад страним јужак по друшћје страна
Мане влажним крилом, — облаци се куле,
И с врхова твојих... кина богодана,
Ороси те често капицом небеском.
А зефири онда прхну по таласи,
Да ти љубну чело бјело умивено.
Кроз камења твоја протиче и жури,
Хладна извор — вода као сребро чиста.
Свад околу твојих високих зидова
Главице те цвјетне окупиле дивно.

По долини твојих напизани стоје,
Љетишкови бјели с' цвјетни перивоји,
Гдје за љетиш ноћи кад мјесец обаеја,
Под јабуком златном донешеном давно,
Из опшћех дивни Есперинских банта...
...Нокуне се бјеле из планина виле,
И ту воде холо вилонито коло.
По долини твојој егада се проеула,
И бијелим млјеком музице ти пуне.
Тихана се радост под сунчани зраци
Из колиба диже кришнје сељана;
Уз јуначку пјесму из прошлости давне,
...У зеленом лугу... у мирисном гају,
Гдје се цедар диже и жуга паранча
И мирмир шири под небесн илави.
Мирно ли је небо... а земља се смјени,
— И уморан путник усхићенем кличе:
„Ох, у мјесту овом живјети би хтио!“
Које ту ко слика на танком платиу,
Божанственог рек' би да је Раваела
Обасјана свјетлом и бујним животом;
...Ил' пјесника-Киеза стих ту да је пао,
И ромори тихо пад морском пучином...
А на лицу твојих дивни ђевојака
Смјешкају се ружке младоети и здравља.
...Тебе кришн Бокез који страшином морем,
Бродно је друго... и враћа се дому
У загрљај љубе и дјечице драге...
...На повратку своме поздравља те бурно,
— Здравом мили граде!.. Крајнице негдања
Богате нам земље! — а сад лежнн тужно, —
Док те једна рука опет не пробуди...
...Док те не овјенча опет славом старом!

С и љ е т, 1 маја 1895.

У знак најдубљег почитања и наклоности
Др. Јаков витез Ђудина *)

(*) На изричиту жељу нашег уваженог књижевника, превео с талијанског Ст. П. Б.

Још мјесеца августа подижу се расадници од купуса, кеља и зимске главич. салате. Сјејање само, познато је нашем народу као и то, како се тако подижути расадници до свога расађивања, негују. Имало би се само то да напомене, да се они подижу на доброј земљи и да се за вријеме суше брижљивије заливају.

Посијање подизања расадника; одмах се приступа приправљању земљишта. Ако је оно слабо од себе, или му је одузета храна многогодишњим гајењем зелени, онда треба предузети ђубрење. Говеђе ђубре помијешано са коњским на пола, готово је најподесније за повртњак; није на одмет ни овчије живинско и људски избади, — посједањим нарочито за течно ђубре. Ђубрити треба по дебљим слојем ђубрета, јер се земља, кад се хоће више жетви за једну годину отуда да добију, много изнурава. Пошто је ђубре изнешено, оно се одма и заорава. Друго орање предузима се пред сијање или расађивање и земља се први пут подржа. Сад се на одјељку земље који је одређен за спанаћ исти посеје по ређе и опет подржа; спанаћ јесени треба сијати раније, како би се у прољеће могао раније сјећи за домаћу потребу или за продају. На осталоме земљишту, посеје се доцније приликом и бијели лук, грашак шећерац и низак крунац. По луку се посеје зелен (шаргарепа, першун и паштрук) и грабљама се овлаш сјеме покрије, — пошто се лукац у прољеће зелен потроши, онда тек настаје вађење и употреба нове зелени.

Кад су нам расадници приејели за расађивање, што треба да буде најдаље до 1 октобра, онда треба расадити по спанаћу купусе, кељ и салату. Уз затегнут капац, сади се купусни расад струк од струка као и ред од реда за 50—60 см. Да би купус боље напредовао, добро је, ако се у једном истом реду сади, 1 струк купуса 1 салате, и то ево дотле, док се ред не испуни. Да расађени купус и салата не промрзну, треба при сађењу поједине струкове добро утврдити за земљу и ако је могуће, метути око сваког струка по једну или 2 шаке угорелог ђубрета. Никаквог рада нема више око овога до прољећа. Спанаћ се, ако је лијепа јесен, убирати до зиме, лијепо претури метути, на прољеће је прво зеље које се продаје по најмањој цијени од 30 до 50 пара дина по килограму. Чим се спанаћ у прољеће у пола прореди, треба одма купусе, кељ и салату опраштити, по овом праћењу букне у порасту заоставши спанаћ тако, да се његово лишће развије у величини средњег купусног листа; а пошто тако и остало расађено зеље. Спанаћ се још и даље троши или продаје док се сасвим не обредди, после настаје салата која се већ углавном, а купус већ има тако велико лишће, да се може кувати са сланином, месом и чист. Шта вреди имати овакову банту у марту и априлу мјесецу, нека размисли сам сељак, кад нема осим старог кромпира, никакве зелени.

Кад се салата и спанаћ потрошњом обреди, што бива априла мјесеца, онда се већ могу правити по истом земљишту оаци — кућице за ране краставаце. Опет се између купусних редова, праве оаци на 3—4 метра један од другог, и тако исти ред од реда. Овак је довољно ако се земља за једну половину метра око оаци и помијеша са једном четвртином угорелог ђубрета, и потпуно измијеша истити и подигне у висину. Сјеме треба бирати од оних сорти, које не пуштају велику вршицу по одмах род, као што су: париски зелени, руски гроздан и корншон. Пет до шест сјеменки, довољно је за један оац. Ово сјеме треба метути плитко у земљу, и по њему још 1—2 прета угорелог ђубрета, да се неби због великих киша или иначе услед заливања, образовале кора која би причинила, да сјеме, не могући метути да пробиве, угине.

До првог окопавља краставаца, кељ и салата сасвим се обредде, а у купуса је лишће већ прилично обрешено, те тако има мјеста иза вршице од краставаца. До другог окопавља краставаца, већ има развијених купусних главица, које се сјеку за продају или своју употребу; оне су понеких година тако велике, да износе 8—10 килограма свака главица. Са овога земљишта, може се добити, по велика количина сјемена од спанаћа и салате, ако се на ређе оставе поједини струкови за сјемена, — ово важи иза краставаца, од којих треба оставити прве или друге заметке и ближе коријену.

Пошто се сва берба купуса, салате, кеља и краставаца сврши, онда се исто земљиште преоре или ананом прекрива, добро подржа и засеје зимском потрошњом која се у позду јесен поводи и уграни за зимовник.

Ето, на тај начин, могу се три жетве са једног земљишта скинути: прва је, спанаћ, кељ, купус и салата; друга краставац; трећа, зим. ротква.

На овом земљишту, на коме су у јесен били посејани лукови, пошто се зелен рана прода, могу се посејати разно врсти насуљи, купусе, кеља за потрошњу преко лета, позни кромпир и т. д. Грашкови нарочито циски, којима такође били

посијани у јесен, сад су у велико потрошени, те се сад може исто земљиште употребити за расађивање паприка, патлиџана и другог зеља. На оним мјестима опет, гдје су посејани прољетомши усејеви, за потрошњу у велико, као: прили, лук, аршлама, бијели лук и ротквица, може да дође купус јесени који се у маси троши за киншење.

Ми износимо у кратко начин, како треба поврће гајити, те да од њега, добијемо што више коријети. Жељети је да бар они, који имају земљиште код вароши и варошица, употребе овај начин газдовања и тачно да биљежи сваки, колико повода добија за своје рано поврће; и по свршеним годишњем рачуну, видиће сами како се рентира повртарство, а како гајење пољских усеја у велико.

И у будуће, повремено, изнијећемо, како се поједине врсте зелени гаје, те да отуд имају корист и сељаци и варошани.

Из „Тежака“

(Мјере за унапређење сточарства у Бугарској.) Из бугарског пољопривредног листа „Орала“ биор. „Тежак“ доноси одлуке, које је Пољопривредни Конгрес (збор) у гр Плевни у погледу на унапређење сточарства у Бугарској донио.

„За побољшање и подизање боље рогате стоке у земљи, конгрес изјављује, да као год и код коњарства, моћ и сарадња државе је апсолутно неизбежна. За постизање тог циља, конгрес налази за неопходне и потребне ове мјере:

1. Да се установи један државни завод за говеда, гдје ће се гајити и размножавати у чистој крви најбољи представници наше боље рогате стоке, а у циљу да се снабдевају општине најбољим чисто крвним домаћим биковима.

2. Независно од устављења овог завода, конгрес налази, за неизбежно да би требало установити државни депо (станиште), на коме би се одгајивали по примјеру војног ремонтског коњског депоа, вазални мали једногодишњи теопи, који кад се потпуно одгаје, да се уступају за општине бикове под изјесним погодбама.

3. Конгрес налази, да је стављање у дужност општинама за државе домаћих бикова, — ваљаност којих треба да буде констатована од нарочитог за то уређења, — једна од најнеопходнијих и најпостојанијих мјера, за одгајивање стоке добре квалитете у земљи. Конгрес препоручује поштованом министарству трговине и пољске привреде да предузме идуће 1896 год. преглед свих приватних и општинских бикова, и да се при том има назда пред очима, да се општине не лишављају потребног броја бикова, на какви су да су. Конгрес налази да је неизбежно да се општинама стави у дужност да имају добре стаје, гдје ће се његовати и тражити правилно општински припадни бикови.

4. С погледом на факат, што је годишња производња наше краве, која се састоји из телета и млијека, одвећ слаба, за повећање те производње, што ће учинити могућним издржавање домаћих крава и наградити труд власника им, Конгрес препоручује, да се покрај већих градова, гдје је консумација (потрошња) млијека развијенија, као и по богатим пасиштима у долинама и покрај ријека, уведе укрштене домаће расе говеда са швајцарским: еименталеком и швицком расом, и из овога да се припреми терен за образовање корисније, млеције и меснатије стоке. Конгрес изјављује ову своју одлуку на основу позитивних података добивених о томе у Рунчунској Пољопривредној Школи.

На свима другим мјестима, нарочито на голим и мршавим пашама, конгрес препоручује систем одабирање, извршен у најстрожем смислу ријечи.

5. Конгрес налази за умјесно да умоди Господина Министра трговине и Пољске Привреде, да потпомогне увеличање саднишњег стабла и дјеловања говедарства у пољопривредним заводима у Рунчуку и Садову, који да имају улогу огледних станица и да дају тон и правац говедарства у земљи.

6. За унапређење рогате стоке, између других мјера, конгрес, ослањајући се на резултате, добивене од три конкурса за стоку, смјеће да препоручи министарству трговине и пољске привреде, да стави у дужност окружним одборима да вотирају сваке године суме са изложбе рогате и остале домаће стоке за сваки округ по важећем, из којих би се издавале награде за подизање произвођача на произвођење и облагорођивање стоке, и да потпомажу субвенцијама окружне етотне изложбе.

7. Конгрес признаје, да је један од главних узрока опадања сточарства, у земљи, оскудица наше у тој мјери да би се стока могла изобилно отхрањивати, на препоручује државној управи да изради један закон за регулисање државних окружних и општинских пасишта.

8. Конгрес имајући у виду ваљаност ливадарства за производњу добре стоке, препоручује државној управи да поради и потпомогне приватне предузетнике за удобравање ливада и за уважање сијање пшча.

9. Конгрес имајући у виду, да на много мјеста домаћа стока страда од оску-

лице у води, препоручује министарству трговине и Пољске Привреде да потпомогне општине гдје нема довољно водоноја, да их начине.

10. Конгрес имајући у виду, да је једна од најзначајнијих мјера за унапређење домаћег сточарства — извоз, моћи државну управу да на ма какав начин отвори извоз домаће стоке у туђе земље.

11. Како се у пракци показало, да се при данашњој уредби о кантарини дешавају големе злоупотребе, којим се подкрадају произвођачи, то конгрес препоручује министарству трговине и пољске привреде, да узме иницијативу да одреди то питање, како би се законом стало на пут злоупотребама.

12. Конгрес имајући у виду погодбе, у којима се налази данас наша рогата стока, налази, да би се с малим изузетком око већих градова за сада могла побољшати наша рогата стока само у чистој крви („по изборната метода“) и ако се одабирају типови од искарених говеда, који су у порођењу с говедама у другим окружјама, најбоље одијевовања.

13. Конгрес препоручује министарству трговине и пољске привреде да мотри, да свака општина држи сразмјерно крвама потребан број бикова, да не би оне остале јалове.

14. Конгрес признајући, да у привреди пољопривредне Бугарске осим говеда и коња имају голему важност овце, свиње и козе препоручује министарству трговине и пољске привреде да сазове за идућу годину један конгрес, на коме би се, између других питања чисто пољопривредног карактера, говорило и о питању поправке оваца, свиња и коза и да се одреди њихова економска важност.

15. Конгрес, ослањајући се на своја лична опажања на конкурсе у гр. Плевни, као и на она у осталим окружјама, налази да је система о подизању државних и окружних станишта пастушких, као и обавезно снабдевање општина пастушима ориенталске расе, јединствена за саднишње погодбе, у којима се налази коњарство у нас да га подигне и постави на висину положаја. Конгрес захваљује државној управи, што је отворила по једно војно ремонтско станиште (депо) у Плевни и Кабижуку и изјављује да је та мјера најјекономнија и најпогоднија за снабдевање војке у што краћем времену добрим домаћим коњима.

Конгрес налази за неизбежно да се удуће године отвори још једно смјешенице за пастуве као и један војни ремонтски депо у јужној Бугарској, која је у томе за сада изостала.

16. Конгрес налази, да од прије 2 године предузета мјера о ископљењу негодних приватних пастува не само да је похвална него је и неизбежна. По да би се могао постићи циљ пречишћавања негодних пастува конгрес препоручује поштованом министарству трговине и пољске привреде, да продужи извршење ове мјере и у току још 3 године, на после да се пастуви прегледају санитарно сваке године прије сезоне пасивања.

17. Конгрес похваљује иницијативу г. Гртора Најденова из Софије за именом предлог његов, како да се олакши извоз стоке у туђој земљи. О самој мјери конгрес не може да рашчлапа по налази да би се најбољи резултати у том погледу могли постићи, ако се за то предузме зајаму приватна лица и акционарско друштво, коме би држава дала олакшице било на државној жељезници, било на други начин, како паје за умјесно за подизање те трговине.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 17 н о в е м б р а.

(Свечана аудијенција.) Његово Височанство Господар извољно примити у свечаној аудијенцији г. подмаршала Миликовића, досадашњег аустро-угарског министра резидента на Цетињу, који је предао Његовом Височанству опозивна писма; на иза њега одма г. Куциског, новог аустро-угарског министра резидента при Књажевском Двору, који је Његовом Височанству предао акредитивна писма. Измијењени говори приликом предавања и примања писма били су врло пријатељски. И стари и нови аустро-угарски дипломатски представници били су примљени уобичајеним почитањима. Пратио их је г. Владимир Будисајевић илем. Приједорски, секретар аустро-угарске легације, а од стране Височанственог Двора г. командир Митар Мартинковић. — У вечер је у част г. подмаршала Миликовића и г. Куциског био објед у Височанственом Двору. Г. Миликовић опросто се при трези здравници, која од прилике овако гласи:

Ваше Височанство! По заповиједи мога узвишеног Господара Његовог Величанства Цара и Краља Франца Јосифа I назначен сам назад 12 година за министра резидента при Двору Вашег Височанства. У току овога времена имао сам прилику да видим и да се увјерим више него други, какве је напредне кораке учинила Ваша држава у савременом културном погледу. Заиста Ваш храбри народ неспорно је постојао напријед у сваком погледу, што се највише има приписати поштомном труду и очинској бризи Вашег Височанства. Ваши су радови и способност Вашег народа достојни дивљења пред којима се сваки, који би их правилно цијенио, мора поклонити.

Ја морам благодарити Вашем Височанству за Ваше напрестано расположење да се одрже добри и пријатељски односи и везе, како између личности Његовог Величанства мога узвишеног Цара и Краља и Вашег Височанства, тако и између Ваших и Његових поданика.

На посјетку благодарим Вашем Височанству за свагдашњу Вашу наклоност, како к мени лично, тако и к мојој фамилији.

С Богом Господару, с Богом узвишеном Књазињу, с Богом Књаже Насљедице, с Богом Књаже Мирко, с Богом те Свијетле Кнегиње, с Богом те Војводе и остала Господо, с Богом мила Црна Горо!

Говорник је пропраћен с бурним: „живио генерал Миликовић.“

(Одлазак г. подмаршала Миликовића.) Јутрос рано скупило се било листом Цетиње пред кућом аустро-угарске легације, да испрати г. подмаршала Миликовића. Ту се је с њим опростио г. проф. Жинко Драговић од стране грађанства сходнијем ријечима; коме је г. Миликовић захвално, тропут овом манифестацијом грађанском. Г. Миликовић се са појединијима грађанима руковао најљубазније. Ту су били на челу грађанства Н. В. Престолонаследник и Високопроевићени г. Митрополит Митрофан.

(У Дјевојачком Институту) била је 14 новембра, као на рођен дан Њезиног Величанства Царице Марије Феодоровне, служба и благодарење. Началница Института, Софија Петровна, на односну честитку управљену Њезином Величанству, примила је следећи одговор:

Њезино Величанство Царица Марија Феодоровна дирнула осјећајима параженијем у вањој делици, поводом рођен дана Њезиног Величанства, извољила је наредити ми да захвалим Вама као и особљу и питомицама института.

Гроф Кутузов.

Чујемо, да се у институту чине припреме, да се на Ваведеније прослави двајестогодишњица института, која је прослава прошле године била одложена због короте за блаженопочившијем Царом Александром III.

(Из дипломатских кругова.) Госн. Бог (Vough) Консул Велике Британије у Скадру, саржиран је да, у осуству Г. Кенеди отиравника послова, врши заступничке послове.

(Дементи.) Равно се је био глас како у земљи тако и у иностранству, да је било крвавог сукоба између мухамеданаца и католика у Скадру, као и о некаквим покретима мирдистским. Међутим константујемо да од тога није било ничега, већ да постоји мир дуж цијеле наше границе. Повод овим гласовима дао је неки неспоразум између католика скадарских и мусулмана, о једној старој зидини, око које се прегове, којој вјери припада, али је све прошло без хрђавих посљедица.

(† Бајо Брацановић.) учитељ у Подгорици — између 12 и 13 овог мјесеца убио се из револвера у државној болници на Цетињу. Судско-медицински акт вели, да је покојник самоубијство извршио у пастулу потпуног душевног расстројства. Поводни Бајо био је у најбољој мушкој снази, спреман, вољан, енергичан и одушевљен радник, те је наша млада просвјета његовом смрћу претрпјела голем удар. По вије је довољно, што у Бају губимо ваљана учитеља, него војска губи храбра војника, отаџбина честита и предава грађанина, илем изврсна савременика, пријатеља искрена пријатеља и поштена човјека, чија је душа била чиста и свијетла, узвишена над епитимарењем и штригама.

На глас његове смрти окупљао се над њим народ из свих слојева, мало и велико; болница је све до укона била просто посједница.

У два сахата 14 о. м. кренуо се спровод пут новог гробља цетињског. Сви људи овдашњих основних школа са својим наставницима, и мнозина грађана и госпођа пратило је покојникове земне остатке. Гомиле су расле од улице до улице тако, да је вас простор испред цркве на гробљу био прекрио народ. Пошле опијела, дирљиву и језгровиту ријеч изговорио је покојников друг учитељ Бољевић, насликавши нам покојника од ђетињства до пошљедњег часа.

Тужан је био приказ, кад се од сродника му чуо талек над отвореном раком; и тужан збор разишао се споминући доброга, јуначког, симпатичног и поштеннога Баја.

Нека му је лака црногорска земља, коју је љубио свијем жаром своје пјесничке душе, нека му је свијетло спомен међу браћом, нека његови многобројни ученици у њиховом срцу сачувају оно, чему их је Баја учио, у што је улагао сву душу своју! То ће бити цвијеће на његову гробу, то ће му бити најбоља захвалност.

Бог да га прости!

Н. Гр.

РАЗЛИЧИТО.

(Српска добротворка.) Како београдска „Српски Застава“ јавља, гђа Драга Станојева Петровића удова државног савјетника из Београда, завјештала је фонд од 200.000 динара, из кога ће се издржавати они добри Срби људи, који се желе спремати за православне свенгенике. Ту помоћ могу добити и они Срби, који нијесу држављани Србије, а који живе у Турекој и Аустро-Угарској. Ова особито религиозна жена, већ је о свом трошку подигла и лијепу цркву на новом београдском гробљу, где ће је по њеној жељи и саранити. Иста је црква красна и у чисто византијском стилу изведена а служи Београду као један драгоцјени украс. Хвала јој!

(Епизода из живота младог шпанског краља Алфонза.) Овај млади краљ се озбиљно спрема за свој узвишени позив, а нарочито у војничком погледу. Од својих младих поданика образован је један батаљон, који краљ помоћу „одраслих“ официра често вјежба. Али увјек се те вјежбе не свршавају без разних случајева. Тако је краљ једном повео свој батаљон на вјежбу, па по свршетку нете, све је похвалио и том приликом неке од њих про извео одмах на лицу мјеста за „официре“ а другима дао на дар по кутију слаткиша и бонбона, све пак позвао као госте на доручак. Изгледа да маломе Емануилу Гарцију није довољно бити само за доручком, јер истуни из строја, баца своју пушку на земљу, па викну љутито: Шта, зар ја да не добијем бонбона, па ни да ме постане за „официра? Е! нећу више да играм!“ Бадава се покушавало да га умире, плачући и урљивајући викао је: да ће да постане „Републиканац“ при томе је тако јецао, да је дирнуо и срце малог краља те му овај пређе и умири га са ријечима: „де, сад ћути, ево добићеш и ти кутију бонбона а при доручку можеш себи изборити и узети највеће парче „колача!“ — То је помогло, те мали „Революционар“ узео опет своју пушку и стаде на своје па дефинираше са својим друговима поред свог младог краља — команданта!

(Заробљени Краљ.) Французи су као што је познато, збацили дахомејскога краља тиранина Беханзина и одвели га са његовим женама и дјецом на острво Мартиник близу великих Антила. Крозједни тиранин краљ живи на острву тужан и мучљив. Окружен својим женама и ћеркама пуши из дугачког чибука и по читаве сате ни ријечи не проговори но гледа на море. Понаша се озбиљно и достојанствено, и од времена на вријеме пише француској влади писмене молбе да га врати у Дахомеју и да му предаду краљевску власт. Ту скоро говорио је Беханзин, вели један париски лист, са једним француским свештеником, и врло се китњасто изражавао и Француској: Француска је, рече, висока па, чије се косе наслањам; она је слон, коме се спокојно повјебравам без бојазни да ћу пасти. Радо бих се вратио и своју земљу и владао под француским надзором. И каже ли ми Француска; „Беханзимо учини то, учини то, учини оно, учини то.“ — Беханзин бодује желудачну болнијест, али неће да прими лекове, јер налази да би га само путовање могло излјечити. А кад му се стане пребацивати што је поубијао безброј људи, он одговара да се по старом обичају казни смрћу и најмањи као и највећи злочин. Иначе је тиранин Беханзин стара добричина. Кад га посјети која породица с дјецом, он узме дјецу на кољено, па их милује. Прије неког времена умре блиски сродник једног поморског официра с којим

се Беханзин добро познаје, те Беханзин припадне црну запрегачу: оде к официру и замоли га да не плаче много, а од куће му пошље нешто мало новаца, да у цркви учини помен покојнику. Краљев син млади Јанил, васпитан је у француском лицеју на Мартинику, и тумачи оцу, кад се еким разговара. Преко свога сина Беханзин увијек рава садакога, да не би допостео ниједној држави, кад би се вратио на владу, да утиче на дахомејске државне послове, осим Француској.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ЦАРИГРАД, 11 новембра. — Мустафа-паша није могао успјети да наговори Јермене у Цајтуну, да ослободе гарнизон затворени. Јермени не хоће улазити у преговоре, прије него добију опроштење. Ова мобилизација добро напредује. 100 баталеона је већ мобилизовано. Држање војске је потпуно коректно.

АТИНА, 12 новембра. — Влада је наименовала официреку Комисију под пресједништвом Принци Ђорђа, који има да прегледа ратни материјал по арсеналима.

ЦАРИГРАД, 12 новембра. — Курije је приспиро. Услед немира и којег малог сукоба у Самсуну, руски ратни брод, што је до сада био у Требисонди, примио је наредбу да пође, да штити руске поданике у случају потребе.

АТИНА, 13 новембра. — Делегација с Крете јавља сукоб између војске турске и чланова револуционарног одбора. Било је рањенијех и мртвијех с обје стране. Војска је појачана.

ЦАРИГРАД, 14 новембра. — Није био јављен никакав нови неред. Мир становништва знатно се стишава.

АТИНА, 14 новембра. — Говори се, да је у сукобу остало на Крети 30 војника мртвијех и један усташ.

ЦАРИГРАД, 15 новембра. — Порта би хтјела отклонити захтјев држава, да посланици њихови имају на расположење по још један брод. Велп се, да посланици настављају сагласје односно тога питања.

БИОГРАД, 16 новембра. — Скупштина је отворена престонијем говором.

ПЕТРОГРАД, 16 новембра. — Јучер је било криштење В. К. Олге у царском селу у присуству Царице удове Марије, В. К. Владимира и других чланова царске породице. Двор и варош је била исквићена заставама, у вече освјетљење.

ПАРИЗ, 16 новембра. — Александар Дима умро.

ВРЕСТ, 16 новембра. — Руска ескадра је присијела.

ЦАРИГРАД, 17 новембра. — Султан је наименовао шест инспектора за шест вилајета у Анадолији, и одредио је три висока функционера, да прегледају административне, судске и финансијске ствари по вилајетима јевропске Турске.

РИМ, 17 новембра. — Криси је одговорио на интерпелације, да је Италија послала ескадру на исток на сопствену службу. Шест велесила су споразумне у интересу мира и цивилизације, и може се имати повјерења у мир. У истога смислу и Бланк је говорио. Оба говора била су живо аплаудирана.

ПАРИЗ, 17 новембра. — Камара је примила у сагласју с владом смањење од 200 хиљада на тајни фонд.

НАПОМЕНА.

Будући да се сада може сваки претплатити на наш лист код којег му драго поштанског

отправништва или послати претплату поштанском упутом директно потписатој администрацији на Цетиње, то од почетка идуче 1896 год. неће се на лист никоме пошлати друкче, него преко овдашњег Књ. Црног. Поштанског Отправништва, или директно на адресу онога, ко узбуде напријед претплату послао.

Гдје још не постоји уговора о размјени поштанских упутица са нашом државом, или ако гдје коме није на руку претплатити се код поште, нека изволн послати претплату у плаћеном писму непосредно нама на Цетиње.

„Глас Црногорца“ стаје:

За Црну Гору:

На годину ф. 4.

На по године . . ф. 2.

На четврт године ф. 1.

За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину:

На годину ф. 6.

На по године . . ф. 3.

На четврт године ф. 1. 50 нов.

За све остале земље:

На годину франака у злату 20.

На по године „ „ „ 10.

На четврт год. „ „ „ 5.

Своје дужнике опомињемо да нам изволе подмирити до свршетка ове године послати им рачун од 1-ога априла 1894 као и претплату те који дугује од 1-га априла прошле до свршетка ове године.

Послије ове напомене не одговарамо ни за какву неповољну последицу до које би могли доћи наши претплатници и дужници.

Цетиње, 12 октобра 1895.

Администрација „Гл. Црногорца.“

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Приликом изненадне и непредвиђене смрти нашег драгог и нигда незаборављеног сина, односно брата, мужа, оца, рођака, ђевера, стрица и таста

БАЈА БРАЦАНОВИЋА.

који се преставио у вјечност 13 новембра ове год. у пуној снази своје младости у 38-ој години а предат матери земљи 14 новембра у Цетиње Ђе би његово мртво тијело опојано у новој капели.

Овом приликом сматрамо за највишу дужност изјавити најоданију захвалност нашем узвишеном Господару, који је назда покојнику још од ђетињства па све до данас указивао велику благонаклоност, а нас удвигељене овом приликом тјешно и дао израза и саучешћа у нашој несрећи. Тако исто изјављујемо захвалност Његовој Светлости Књазу Мирку на милостином Његовом саучешћу у овој горкој нашој жалости.

Нека је хвала Његовом Високопреосвештенству г. Митрополиту Митрофану.

Хвала искрена поштованом грађанству цетињском на многобројном саучешћу приликом погребна нашег драгог покојника. — Тако исто хвала г. проту Матановићу, који је покојнику опојао све црквене обреде и испратио до вјечне куће. — Тако исто хвала г. г. учитељима и учитељици осп. школе цетињске а на челу им гл. школ. назорнику г. Ђуру Поповићу, који са дјецом оба пола испратили тијело покојника до вјечне куће. — Блиски пријатељи пок. Баја г. г. др. Миљанић и др. Ковачевић нека приме срдечну захвалност од стране његове ожалостене породице. — Иста захвалност нек је г. г. професорима гимназије и богословско-учитељске школе, који учествоваше корпоративно при погребу. — Такође иста хвала уреднику „Гл. Црногорца“ г. дру. Л. Томановићу и г. Павлу Ровинском, који присуствоваше

при спроводу. — Хвала нек је секретарима свију Министарства и Вел. Суда на њиховом присуству при спроводу, а тако исто телеграфско-поштанским чиновницима мјесним. — Хвала нашем сапеленику и другу покојниковом г. учитељу Бољевићу на његовој утјешној и језгровитој ријечи над растрвореном раком Бајовом. — Такође нек је хвала госпођама: Војводе Пламенца, Сердара Рада Пламенца, д-ра Миланића, Златани Јовићевић и осталима које присуствоваше при спроводу. — Нарочита хвала породици г. Јована Пипера, која нам је указала сваку пажњу приликом овог жалосног за нас догађаја.

Хвала искрена сваком оном, који нас се сјетио и учествовао у нашој тужној несрећи поново хвала.

О жалосћени:

Мајка: Велисав; супруга: Љубица; шћери: Ружица, Даница и Милева; браћа: поп Вуколица, Пуко и Шако; сестре: Плана, Медуна и Добрица; братучеди: Милутин, Митар и Видо; свахе: Медуна, Јагода, Марица и Јане; — стриц: Лазар — остала родбина; — таст: кап. Вуле Вучинић с породицом.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

И ако се још једнако налазим под притиском превелике жалости која ме постигла ненадном смрћу мог предрагог и предоброг супруга Шпира; не могу даље да пропустим да овим средством не изразим моју највишу захвалност својој овој господи и пријатељима који су присуствовали при спроводу милог ми покојника, а тако и свијема оним који су непрестано уз мене били и чепање ме посјећивали у великој тузи мојој.

Хвала и свијем онима пријатељима који ми телеграфично, писмено или ма којим другим начином изјавили своје саучешће у мојој прегорелој жалости.

Котор, 8 (20) новембра 1895.

Неутјешна супруга
Марија удова Петровић.

Јављамо свима нашим сродницима и пријатељима тужну вијест, да се мој нигда незаборављени једини син, односно муж, отац, брат и синовац

ЈОВО

у 42-ој години живота, после тридневног боловања, на 1 новембра у вјечност пресељено.

Тушина, 15 новембра 1895 год.

О жалосћени:

Отац: Станоје Јаншић; супруга: Божана; шћер: Ката; сестра: Сара; стричеви: Станко и Михајле са осталом родбином.

ОГЛАСИ.

КУПУЈЕМ СТАРЕ црногорске, руске,

српске, бугарске, грчке, турске поштанске марке и т. д.

Ко ми пише прима одмах одговор.

Ко штогод шаље нека препоручује писмо.

Trieste M. U. Vidović
Via Pilone 4. (2—3)

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ Црне Горе, Турске и свијех других земаља, од године 1850 — 1895; као и стара писма, новци и друге старине, купују се по највишој цијени.

У замјену дајем такођер драгуље, новост, свилу и друге ствари из Лондона. Понуде или избор пошљака отпремају се са обратном поштом.

A. Weisz.

Трговина поштанских марака

у велико и у мало.

16, Regent Street, London W.

9) Основана 1880.

ОГЛАС

изгубила се једна кутија за већ направљене цигаре, од филне глатке коже. Даће се једна лијепа награда ономе који је донесе патраг г. директору од Велике гостионице на Цетињу.